

ХРАПЕНКО ОЛЕНА ОЛЕГІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент*

СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Боротьба з пандемією коронавірусної хвороби змінила життя всього світу, в тому числі і України. Нові правила та обмеження розповсюдились і на судову систему України.

16 березня 2020 року Голова Ради суддів України звернувся до всіх судових установ України з вимогою встановити особливий режим роботи судів [3].

У зв'язку з цим судочинство почало переформовуватись на «новий лад». Особам на вході до суду міряють температуру, а також суди мають право обмежити доступ до судового засідання. На офіційних сайтах майже всіх судів розмішена інформація і навіть прохання до сторін уникати відвідування засідань, а документи надсилати поштою (електронною поштою), використовувати систему «Електронний суд» (за можливістю).

Тому вже вбачається така проблема як, відсутність єдиного підходу до графіка роботи судів, тому що кожен суд запроваджує власні заходи і правила, щодо відправлення правосуддя. В деяких судах взагалі зупинено розгляд справ у відкритих судових засіданнях.

Верховна Рада прийняла 30 березня 2020 року Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» [1]. Зміни торкнулись організації роботи суду і особливостей розгляду справ в умовах запровадження карантинних заходів.

Верховний суд роз'яснив які саме зміни чекають судочинство України. Процесуальні кодекси України (КАС, ГПК, ЦПК) були доповнені положеннями про особливості розгляду справ в умовах запровадження карантинних заходів, які стосуються таких питань [4]:

1. На час карантину особи мають правобрати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, поза межами суду використовуючи власні технічні засоби. Одним з елементів «електронного правосуддя» є застосування систем відеоконференцзв'язку, які надають учасникам процесу можливість дистанційної участі при розгляді справи [4]. На практиці, до даного «елементу правосуддя» звертались не так часто, як цього потребує ситуація сьогодні. І навіть при невеликому навантаженні система давала збій. Очевидним є необхідність розробки надійної платформи для можливості якісного проведення судових справ (на зразок платформи ZOOM). Але без двох «вагомих недоліків» які ми вже відчули при користуванні Zoom. Це обмеження часу конференції (40 безкоштовних хвилин) та відсутність впевненості у захисті інформації, яка необхідна для якісного відправлення правосуддя.

2. Для того щоб особа мала можливість підтвердити, що це дійсно вона, слід буде накладити електронний підпис (якщо він є) або підтвердити свою особистість відповідно до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [4]. Це положення є зрозумілим тому що прискорює ідентифікацію особистості.

3. Процесуальні строки мають бути продовжені на час дії карантину (КАС, ГПК, ЦПК). Період часу, який був встановлений судом у своєму рішенні, не може бути меншим ніж строк карантину, пов'язаного із запобіганням поширенню COVID-19 (КАС, ГПК) [4].

4. Кримінальне провадження має свої особливості. Перехідні положення КПК України доповнено пунктом 20-5, відповідно до якого тимчасово, встановлено, що розгляд питань, які віднесено до повноважень слідчого судді (крім розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій і скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування), та окремих питань під час судового провадження здійснюється з урахуванням особливостей, визначених цим пунктом. Верховний суд зазначає, що разі неможливості визначити слідчого суддю у відповідному суді (крім Вищого антикорупційного суду) місцевий суд вносить вмотивоване подання про передачу клопотання, яке має розглядатися слідчим суддею, для розгляду до іншого суду в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції або до суду в межах юрисдикції різних апеляційних судів) [4].

Анна Боряк, адвокат та засновник компанії «Боряк і партнери», зазначила, що більшість адвокатів, які практикують у кримінальному процесі, вже зіткнулися з проблемами участі у судових засіданнях у карантинному режимі. Однак обмежувальні заходи не можуть створювати проблеми для реалізації права на захист [2].

Незважаючи на висвітлені негаразди судочинства України намагається не відставати від іноземних колег.

Наприклад, Велика Британія вже не перший рік активно використовує для розгляду справ такі програми як Skype та BT MeetMe.

В США та Румунії вже відбулись перші судові слухання за допомогою ZOOM та YouTube.

До речі, в Україні, Ухвалою Дніпропетровського окружного суду було зазначено можливість використання платформи ZOOM для здійснення судочинства.

Список використаної літератури:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) // Закон України від 30.03.2020 № 540-IX // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20>
2. Боряк А., адвокат та засновник компанії «Боряк і партнери» // Захист професійних прав адвоката у період карантину // [Електронний ресурс] –

Режим доступу: <https://www.facebook.com/1711838905562530/posts/3092333307513076/?d=n>

3. Карантинне судочинство// Юридична Газета Online // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/karantinne-sudochinstvo.html>
4. Процесуальні кодекси доповнені положеннями щодо особливостей розгляду справ в умовах запровадження карантинних заходів // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://court.gov.ua/press/news/920242/>

Ключові слова: коронавірусна хвороба, карантинні заходи, судочинство України, особливий режим роботи судів, система відеоконференцв'язку, електронне судочинство.

Ключевые слова: коронавирусная болезнь, карантинные мероприятия, судопроизводство Украины, особый режим работы судов, система видеоконференцсвязи, электронное судопроизводство.

Key words: coronavirus disease, quarantine measures, judicial proceedings in Ukraine, special mode of operation of courts, video conferencing system, electronic court proceedings.

НЕСТЕРЧУК ЛІЛІА ПЕТРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури*

КАДРОВЕ УКОМПЛЕКТУВАННЯ СУДУ – СКЛADOVA ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ

У наукових колах, які досліджують з теоретичних й історико-публічних позицій судове право, майже завжди, виникають побоювання відносно подальшого розвитку подій щодо укомплектування українських судів й судових установ кадрами тим більше саме тими, хто забезпечує усю технічну роботу суду задля того, щоб правосуддя у судовому процесі було здійснено на підставі законодавства, справедливості і всього комплексу, що визначається в українському правовому полі як верховенство права.

Такої думки дотримується, наприклад, І. В. Міхеєва, яка вважає найважливішим фактором, що впливає на ефективність здійснення правосуддя, є оптимальна система адміністративного управління, організаційно-правового та ресурсного забезпечення діяльності судів, ефективне використання кадрів, фінансово-господарських та інших їхніх ресурсів [1, с. 427]. Дійсно однією з найактуальніших проблем розбудови правової демократичної держави в Україні є створення та забезпечення ефективного функціонування незалежної системи органів судової влади, головним завданням якої є захист прав і свобод особистості. Реалізація судами завдань щодо захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави вимагає належного правового та організаційного забезпечення їх діяльності.